



ТОГТООЛ

2025 оной декабриин 1

№ 712

Улаан-Үдэ хото

**«Эд зөөрин ба газарай харилсаануудай хүгжэлтэ» гэхэн
Буряад Уласай гүрэнэй программа баталха болон Буряад Уласай
Засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдэй
хуулинуудые хүсээ буураһанда тоолохо тухай»
Буряад Уласай Засагай газарай 2020.06.09-эй №342
тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай**

Буряад Уласай Засагай газар **тогтооно:**

1. «Эд зөөрин ба газарай харилсаануудай хүгжэлтэ» гэхэн Буряад Уласай гүрэнэй программа баталха болон Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдэй хуулинуудые хүсээ буураһанда тоолохо тухай» гэхэн Буряад Уласай Засагай газарай 2020.06.09-эй №342 тогтоолдо удаахи хубилалтануудые оруулха (Буряад Уласай Засагай газарай 2021.03.29-эй №128, 2021.07.30-ай №414, 2022.03.03-ай №87, 2023.03.20-ой №145, 2023.10.06-вй №608, 2024.01.16-ай №20, 2024.07.11-эй №403, 2024.11.26-ай №682, 2024.12.03-ай №696 тогтоолнуудай найруулгаар):

1.1. 2-дохи пунктын арбан хоёрдохи абзацта «226» тоо «266» гэжэ хэлгэхэ.

1.2. «Эд зөөрин ба газарай харилсаануудай хүгжэлтэ» гэхэн Буряад Уласай гүрэнэй программа:

1.2.1. I бүлэгтэ «Эд зөөрин болон газарай харилсаанай хүгжэлтэ» гэхэн Буряад Уласай Гүрэнэй программа бэлүүлгын түрүүлэлнүүд ба зорилгонууд:

1.2.1.1. 1-дэхи, 2-дохи дотор хэсэгүүдые удаахи найруулгаар бэшэхэ:

**«1. Эд зөөрин ба газарай харилсаанай хүгжэлтын халбариин
мүнөөнэй байдалай сэгнэлтэ**

Буряад Уласай эд зөөрин ба газарай харилсаануудай халбари хизаарлалгүй олон нюурнуудай, тэрэ тоодо гүрэнэй засагай зургаануудай, нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай, хубиин ба хуулиин эрхэтэ нюурнуудай (саашадаа - һонирхоһон нюурнууд) ашаг һонирхол дайрадаг

болон хүдэлэсэгүй зөөрийн эрьесын гуримшуулгын - хуули ёноной гуримшуулга, хүдэлэсэгүй зөөрийн эрьесын хүгжэлтэ, хүдэлэсэгүй зөөрийн объектнүүд тухай мэдээнүүдые, тэрэ тоодо орон зайн мэдээнүүдые, хүдэлэсэгүй зөөрийн бүридхэлдэ абтаһан эрхэнүүд ба тэдэнэй тодорхойлолтонууд тухай мэдээнүүдые, тэрэ тоодо: кадастрай үнэ сэн, талмай, ехэ барилгын объектнүүдэй ба түгэсхэгдөөгүй объектнүүдэй хубиин тодорхойлолтонууд ородог.

Мүнөө сагта холбоото уласай, уласай ба нютагай засагай газарай зөөриие хизаарлалгын үйлэ бодото дээрээ дүүргэгдэнхэй, гэхэтэй хамта хуулиин ёһоор хүдэлэсэгүй зөөридэ ба хэһэг газарнуудта эрхэ албан түхэлдэ оруулаагүй хуулиин эрхэтэ нюурнуудай ба эрхэтэдэй тоо горитой зандаа үлэнэ.

Гүрэнэй тоо бүридхэлэй тоосооной мэдээнүүдэй ёһоор Буряад Уласай газарай жасын талмай 2024 оной январин 1-эй байдалаар 35133,4 мянган га болоно. Хэһэг газарнуудай бүлэгүүдээр хубаарилга удаадахи: ойн жасын газарнууд - 76,6 хуби; хүдөө ажахын үүргэтэй газарнууд - 7,86 хуби; онсо хамгаалгатай дэбисхэрнүүдэй газарнууд - 5,95 хуби; уһанай жасын газарнууд - 6,05 хуби; нөөсын газарнууд - 1,65 хуби; үйлэдбэрийн газарнууд - 1,43 хуби; нуурин газарнуудай газарнууд - 0,46 хуби.

2018 оной октябрийн 1-һээ Буряад Уласай Засагай газарай 2017.07.14-эй №347 тогтоолой ёһоор Буряад Улас «Гүрэнэй кадастрай сэгнэлтэ тухай» гэхэн 2016.07.03-ай №237-ФЗ Холбоото Уласай хуулиин ёһоор гүрэнэй кадастрай сэгнэлтэ үнгэргэлгэдэ оробо. Энэ үеһөө газар ба ехэ барилгын объектнүүдэй гүрэнэй кадастрай сэгнэлтын дүрбэн шата үнгэргэгдөө, тус бүридэнь 500-гаад мянган объектнүүд сэгнэгдээ.

Татабариин хуулиин дүримүүдээр Оросой Холбоото Уласай татабариин кодексын 378.2-дохи статьягай 1-дэхи пунктын 1-дэхи ба 2-дохи дотор пунктнуудта заагдаһан хүдэлэсэгүй зөөрийн тоолбориие тодорхойлохо талаар хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ хэрэгтэй, тэдээн тушаа зөөрийн татабариин бааза тэдэнэй кадастрай сэн гэжэ тодорхойлогдодог хүдэлэсэгүй зөөрийн зарим объектнүүд тушаа татабариин үндэһэ тодорхойлохо, татабари тоолохо ба түлэхэ онсолигууд тогтоогдонхой.

2024 оной январин 1-эй байдалаар тус тоолборидо Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ 6,2 мянган хүдэлэсэгүй зөөри тухай мэдээнүүд бии. Заагдаһан тоолбори шэнээр элирүүлэгдэһэн объектнүүдые нэмэхэ ба тус тоолборидо оруулха шалгуурнуудай ёһоор объектнүүдые гаргаха аргаар саг үргэлжэ шухаладхагдадаг.

Уласай зөөри гуримшуулха ба Буряад Уласай зөөрийн ашаг һонирхол хамгаалха зорилгоор уласай зөөрийн тобыёг ябуулагдадаг. 2024 оной январин 1-дэ Буряад Уласай гүрэнэй зөөрийн тобыёгто 294 хуулиин эрхэтэ нюурнууд, 4780 хүдэлэсэгүй зөөри ба 1867 хэһэг газарнууд, 4264 унаа тээбэрийн хэрэгсэлнүүд ба 5239 хүдэлхэ эд зөөри хараада абтанхай, тэрэнэй тэнсүүрийн үнэ сэн 500,0 мянганһаа доошо бэшэ түхэриг уласай

зөөрийн хуулита эзэдэй хабаадалгатайгаар тобьёгой мэдээнүүд зөөрийн Буряад Уласай зөөридэ ороһон, эрхэнүүдэй болюулагдаһан ба тэрээн тушаа мэдээнүүдэй хубилһан ушарһаа саг үргэлжын үндэһөөр шухаладхагдадаг.

Гүрэнэй нэгэдэмэл үйлэдбэрийн эмхиин ажал ябуулгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилгоор үйлэдбэрийн хүгжэлтын холын хараагаар тодорхойлогдоһон зорилгонуудыг туйлаха талаар түсэблэгдэһэн хугасаада ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдыг харуулһан Буряад Уласай гүрэнэй нэгэдэмэл үйлэдбэрийн эмхиин мүнгэн һангай-ажахын ажал ябуулгын Программануудыг һалбариин гүйсэдхэхы зургаан саашадаа баталхын тула жэл бүхэндэ хаража үзэгдэдэг ба зүбшэдэг.

2012 онһоо Буряад Уласта түсэбэй ёһоор уласай зөөри үмсэлэлгэ Россиин ФАС-ай Президиумэй 2019.07.03-ай №6 данса гэршэлһэн бэшэгээр баталагдаһан Оросой Холбоото Уласта үрдилдэн тэмсэлгыг хүгжөөлгын ба гансын эзэрхэлдэ эсэргүү гуримшуулгын Холын хараата түсэбэй ёһоор үрдилдэн тэмсэлгын һалбаринуудта гүрэнэй ба нютагай засагай хабаадалгын хубиин дээшэлэлгыг доошолуулгада ба болюулгада зорюулагдана. Эсэстэнь үмсэлэлгын уридшалан багсаамжалагдаһан түсэбтэ оруулагдаха ёһотой уласай зөөрийн объектнүүд хүрэнгэжүүлгын талаар бага һонирхолтой.

«Зөөрийн ба газарай харилсаануудай хүгжэлтэ» Буряад Уласай гүрэнэй программын нэгэдэхи шата бэелүүлгын хэмжээн соо (саашадаа - Гүрэнэй программа) иигэжэ бэелүүлэгдээ:

- хүнгэлэлтэтэй бүлэгүүдэй эрхэтэдтэ түлбэригүйгөөр үгэхын тула 15 мянган хэһэг газарнууд бүридхэгдөө: иимэ тоодо олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүд, гурбан ба дээшэ хүүгэдтэй үргэжэ абаһан гэр бүлэнүүд, мүн Холын Хойто зүгэй аймагуудта адлидхагдаһан аймагуудһаа гаража ошоһон эрхэтэд оруулагданхай;

- кадастрай үргэлжэ хүдэлмэринүүдыг дүүргэһэнэй дүнгөөр 100 мянга гаран хүдэлэсэгүй зөөрийн хилэнүүд лаблагада. Хүдэлэсэгүй зөөрийн гүрэнэй Ниитэ нэгэн тобьёгой мэдээнүүдыг дүүргэхэ зорилгоор хүдэлэсэгүй зөөрийн хилэнүүдыг тододхохо талаар ажал үргэлжэлүүлэгдэхэ;

- Северобайкальск хотодо, Выдрино һууринда, Аршаан тосхондо, Субад һууринда тоо оньһоной топографическа түсэбүүд болон ортофототүсэбүүд зохёогдонхой. Саашадаа тоо оньһото топографическа түсэбүүдыг болон ортофототүсэбүүдыг бэлдэхэ ажалнууд Буряад Уласай тулга һуурингуудта түрүүлэл хараадаа абан үнгэргэгдэхэ;

- бага ба дунда олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ, мүн нийгэмэй шэглэлтэй аралжаанай бэшэ эмхинүүдтэ бага ба дунда олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ олгохын ба нийгэмэй шэглэлтэй аралжаанай бэшэ эмхинүүдтэ үгэхын тулада уласай зөөрийн бүрилдэһэн тоолборинуудһаа уласай зөөри үгэлгын түхэлөөр зөөрийн дэмжэлгэ үзүүлэгдээ;

- нютагай засагай бүхы байгууламжануудта болон гүйсэдхэхы засагай ашаг һонирхолтой зургаануудта «Буряд Уласай эд зөөрин-газарай үлхөө нэгэдэл» гэхэн оньһожоруулагдаһан мэдээсэлэй байгуулга зохёон бэлдэгдээ ба нэбтэрүүлэгдээ, энэнь бүридхэлдэ абтаагүй хэһэг газарнуудай ба ехэ барилгын объектнүүдэй бии байлгын талаар саг үргэлжын шалгалта үнгэргэхэ болон Буряд Уластахи нютагай засагай байгууламжануудай дэбисхэрнүүдтэ бүридхэлдэ абтаһан хэһэг газарнуудай тоо горитойгоор дээшэлүүлхэ болон тиигэжэ татабари тохолгын үндэһэ һуури ехэ болгохо арга олгоо. Тиигэжэ 2012 ондо хэһэг газарнуудай 40 хубиһаа бага бүридхэлдэ абтаһан байгаа һаань, 2024 оной январийн 1-дэ хүдэлэсэгүй зөөрин гүрэнэй Ниитэ нэгэн тобыёгто тэдээн тухай мэдээнүүдэй байһан хэһэг газарнуудай бүхы тоогой 90 хуби бүридхэлдэ абтаа (саашадаа - ЕГРН);

- газарай хэһэгүүдэй гүрэнэй кадастрай сэгнэлтэ болон ехэ барилгын объектнүүдэй гүрэнэй кадастрай сэгнэлтэ бээлүүлэгдээ;

- Буряд Уласай бюджетэй урда үритэй хүнэй урьһалагшадай эрилтэнүүдэй тобыёгто үри оруулха аргаар панхарууталга тухай хэрэгүүдтэ ба үритэй хүнүүдэй, тэрэ тоодо уласай бюджетэй урда мүнгэнэй уялгануудтай үгы байһан хүнүүдэй панхарууталгын үйлэнүүдтэ мүнгэнэй уялгануудаар буряд уласай эрилтэнүүд үзүүлэгдэдэг. Мүрысөөтэ үйлэдбэрийн гуримаар үритэй хүнэй зөөрин дуталдаһан ушараар хангагдаагүй урьһалагшадай эрилтэнүүд хаагдаһан гэжэ хараада абтадаг болон мүрысөөтэ үйлэдбэрийн үйлэ хэрэгэй дүүрэхэн дүнгүүдээр хуулийн эрхэтэ нюурнуудай гүрэнэй Ниитэ нэгэн тобыёгто хуулийн эрхэтэ нюурые усадхаха тухай тэмдэглэл оруулагданхай. Үнгэргэгдэхэн хэмжээ ябуулганууд урьһалагшада Оросой Холбоото Уласай Бюджетэй кодексын 47.2-дохи статьягай ёһоор бюджеттэ түлбэринүүдээр үри нэхэхэдэ ба тэрэниие хэрэгһээ гараһанда тоолохо (һэргээхэ) тухай шийдхэбэри абахада арга боломжо үгэнэ;

- Уласай зөөри хубийн болгохо эзэнэй эрхэнүүд 2001.12.21-эй №178-ФЗ Холбоото Уласай хуулийн хэмжээндэ бээлүүлэгдээ. 2021-2023 онуудай урдахи гурбан жэлэй хугасаада уласай зөөри үмсэлэлгэхэ олзо оршын хэмжээн 13393,1 сая түх.;

- Буряд Уласай гүрэнэй зөөрин бүридэл нарижуулгын хэмжээндэ жэл бүхэндэ дүүрэн дансалалга, мүн Буряд Уласай гүрэнэй зөөри ашаглалгын хиналта үнгэргэгдэдэг, тэдэнэй дүнгүүдээр зөөри ашаглалгын ашаг үрэ саг үргэлжэ адаглан шалгажа байдаг, хүдэлэсэгүй ба хүдэлхэ зөөрин тоологдоогүй объектнүүдые элирүүлдэг, хэһэг газарнуудые бүрилдүүлдэг, зорилгото үүргэ хараадаа абан, хүдэлэсэгүй зөөридэ Буряд Уласай зөөрин эрхэ гүрэнэй бүридхэлдэ абадаг;

- бүридхэлгын ба шалгалтын хэмжээ ябуулгануудай үедэ элирүүлэгдэхэн эд зөөри Оросой Холбоото Уласай нютаг можын бүрин этигэмжэнүүдтэ үлүү гү, али зохистой бэшэ эд зөөри үмсэлэлгын гү, али хүлһэлэлгэдэ дамжуулгын аргаар ажахын эрьсэдэ оруулагдадаг, үгы

гэбэл, хэрэгнээ гаргаханда тоолохо гэбэл, үлүү эд зөөрийн удха шанартай холбоотой уласай бюджеттэ ашаа доошолуулха арга олгодог;

- «Уласай шэнжэлэлгын түб» Гүрэнэй Үйлэдбэрин хуби ниилүүлхэн бүлгэм болгохо аргаар үмсэлэлгэ дүүрэбэ;

- уласай зөөрийн бүридэл тааруу зохид болголгын хэмжээндэ уласай зөөрийн тобьёгто байхан зөөри тухай мэдээнүүдые шухаладхалгын, хүдэлэсэгүй зөөрийн урид хараада абтаагүй объектнүүдые гүрэнэй кадастрай бүридхэлэй, хүсэндөө байгаа хуулийн ёһоор зөөридэ эд зөөрийн эрхэнүүдые албан түхэлжүүлгын, хэһэг газарнуудай хилэнүүдэй байхан газар тододхолгын ба хуулита эзэдэй тодорхойлолгын ашаар тэрэниие гуримшуулга бээлүүлэгдэдэг.

Буряад Уласта хүдэлэсэгүй зөөрийн эрьесын халбарида гол шийдхэгдээгүй асуудалнуудта хабаатай:

- хуулийн ёһоор хилын тогтоогдоогүй хүдэлэсэгүй зөөрийн горитой тоо;

- ЕГРН-дэ эрхэ эзэмшэгшэд тухай мэдээнүүдэй үгы байхан хүдэлэсэгүй зөөрийн урид хараада абтахан объектнүүдэй горитой тоо;

- мүнөө үеын орон зайн байдалай саг үргэлжын шалгалта бээлүүлхэ арга олгодог ехэ хэмжээнэй мүнөө үеын газарай зурагай үндэнэ һуурийн үгы байлга;

- гүрэнэй кадастрай сэгнэлтэдэ хабаадагшадай, тэрэ тоодо хүдэлэсэгүй зөөрийн хуулита эзэдэй, сэн бүридүүлдэг эрхэ нүхэсэлнүүдэй гол нөөсөнүүдэй (нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд, нөөсөөр хангадаг эмхинүүд, 2013 оной январийн 1 болотор гүрэнэй оньһоной бүридхэл ба хүдэлэсэгүй зөөрийн оньһоной дансалалга бээлүүлдэг эмхинүүд), дэлгүүрэй мэдээсэл суглуулагшадай мэдээсэлэй талаар харилсаанай ниитэ нэгэн платформын үгы байлга.

2. Гүрэнэй программа бээлүүлгын халбарида гүрэнэй бодолгын түрүүлэлнүүд ба зорилгонууд

Зохёон бэлдэгдэжэ байхан Гүрэнэй программа бээлүүлгэ «2030 он болотор хугасаада ба 2036 он болотор хугасаада Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэнэн зорилгонууд тухай» гэхэн Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын 2024.05.07-ой №309 Зарлигаар тодорхойлогдоһон «Гүрэнэй ба нютагай засагай хүтэлбэрийн, эдэй засагай ба нийгэмэй халбариин тоо оньһоной хубилалга», «Ажабайдалда таатай ба аюулгүй оршон» ба «Арга зүйн ударидалга» гэхэн Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэнэн зорилгонуудые туйлалгада шэглүүлэгдэнэ.

Гүрэнэй программын хэмжээндэ бээлүүлэгдэхээр дурадхагдаһан хэмжээ ябуулганууд Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай баталһан 2030 он болотор хугасаада ба 2036 он болотор ерээдүйдэ Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэнэн зорилгонуудые туйлаха талаар Ниитэ нэгэн түсэбтэ харуулагдаһан, тэрэ тоодо оршон хангалгын байгуулгын элдэб

янзануудыг хайжаруулха талаар үлхөө хэмжээ ябуулгануудыг бээлүүлгын ашаар туйлалтань бээлүүлэгдэдэг, тэрэ тоодо газарай зурагай Ниитэ нэгэн үндэнэ һуури байгуулгын, тэрэнэй шухала байлгыг саг үргэлжэ адаглан шалгалтын, шэнэлэлгын ба орон зайн мэдээнүүдтэ орохо боломжо олголгын зорилтонуудыг шийдхэлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй.

Буряад Уласай 2019.03.18-ай №360-VI Хууляар баталагдаһан 2035 он болотор хугасаада Буряад Уласай гүрэнэй программа болон Буряад Уласай Засагай газарай 2025.08.29-эй №515 тогтоолоор баталагдаһан 2025-2030 онуудта ба 2035 он болотор хугасаада Буряад Уласай нийгэмэй-эдэй засагай хүгжэлтын Холын хараа бээлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай Түсэб.

Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын 2021.07.02-ой №400 Зарлигаар баталагдаһан Оросой Холбоото Уласай үндэнэтэнэй аюулгүй байдалай Холын хараагаар табигдаһан зорилгонуудай нэгэн хадаа тэрэнэй шийдхэбэри Оросой Холбоото Уласай эдэй засагай аюулгүй байдал хангалгада хүрэхэ зорилтонууд гүрэнэй мэдэлдэ байһан зөөри хүтэлэлгын ашаг үрэ дээшэлүүлгэ, холын хараата удха шанартай үйлэдбэринүүдэй ба бусад эмхинүүдэй зөөри, тэрэ тоодо акцинуудай багсануудыг гүрэнэй мэдэлдэ хадагалалга болоно.

Буряад Уласай 2019.03.18-ай №360-VI Хууляар баталагдаһан 2035 он болотор хугасаада Буряад Уласай нийгэмэй-эдэй засагай хүгжэлтын холын хараата түсэбөөр эд зөөрин харилсаануудай талаар гол зорилгодо гүрэнэй зөөри ашаглалгын ашаг үрэ дээшэлүүлгэ тоологдоо, тэрэ тоодо Буряад Уласай гүрэнэй зөөрин бүридэл тааруу зохид болголго ба гүрэнэй эмхинүүдэй хэрэглэмжэдэ хэрэглэгдэдэггүй эд зөөриг хүлхэлэлгэдэ ба түлбэригүй ашаглалда дамжуулха аргаар ажахын эрьсэдэ оруулалга ороно.

Гүрэнэй программаар зорилгонууд табигданхай:

1. Оросой Холбоото Уласай «Ажамидаралай тааруу зохид ба аюулгүй оршон» гэнэн хүгжэлтын үндэнэн зорилго туйлалгыг тодорхойлон харуулалта туйлалгын хэмжээндэ, хотын оршоной шанар 1,5 дахин хайжаруулха талаар, мүн эрхэтэдэй ажабайдалай шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор - эмхидхэлэй, хуули ёһоной, мүнгэн һангай ба мэдээсэлэй удха шанартай үлхөө хэмжээ ябуулгануудыг бээлүүлгын ашаар Буряад Уласай газарай нөөсөнүүдыг хүтэлэлгын ашаг үрэ дээшэлүүлгэ ба тэдэниг бодомжотой зүбөөр ашаглалга, тэрэ тоодо «Буряад Уласай зөөридэ хабаатай ба Буряад Уласай гүрэнэй кадастрай бүридхэлдэ табигдаһан хэнэг газарнуудай хуби» гэнэн харуулалтануудыг туйлаха аргаарба «Гүрэнэй ба нютагай засагай мэдэлдэ байһан хэнэг газарнуудыг түлбэригүйгөөр үмсэдэ үгэхэ тухай» гэнэн 2002.10.16-ай №115-III Буряад Уласай Хуулийн ёһоор эрхэтэдтэ саашадаа үзүүлхын тула бүрилдүүлэгдэнэн хэнэг газарнуудай тоо».

2. «Гүрэнэй ба нютагай засагай хүтэлбэрин, эдэй засагай ба нийгэмэй һалбариин тоо оньһоной хубилалга» гэнэн Оросой Холбоото

Уласай хүгжэлтын үндэһэн зорилго туйлалга болон эдэй засаг тоо оньһожоруулгын ба гүрэнэй хүтэлбэрийн һалбарид зорилтонуудые шийдхэхын тула хэрэгтэй мэдээсэлэй арга зүйнүүдые хүгжөөлгэ тодорхойлоһон харуулалта туйлалгын хэмжээндэ, - «Хэрэгтэй мэдээсэлэй байгуулгануудаар хангагдаһан ажалай хууринуудай хуби» гэхэн харуулалтатай Буряад Уласай эд зөөрийн-газарай харилсаануудай һалбарид гүрэнэй хүтэлбэрийн «тоо оньһоной болбосоролой» туйлалта 100 хуби.

3. Буряад Уласай орон зайн мэдээнүүдые хүгжөөлгын һалбарие хүтэлбэрилгэ.

Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2021.12.01-эй №2148 тогтоолоор баталагдаһан «Амидаралай таатай ба аюулгүй оршон» гэхэн Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэһэн зорилго туйлалга, мүн тулга хуурин газарнуудта амидаралай оршоной шанар 2030 он болотор 30 хубяар ба 2036 он болотор 60 хубяар тодорхойлолго харуулһан харуулалтануудые туйлалгын, «Орон зайн мэдээнүүдэй үндэһэн байгуулга» гэхэн Оросой Холбоото Уласай гүрэнэй программын зорилго туйлалгын хэмжээндэ, - хүдэлэсэгүй зөөрийн гүрэнэй Ниитэ нэгэн тобьёгто мэдээнүүдэй дүүрэн ба шанар хангалга 2030 оной эсэстэ 95 хубийн хэмжээндэ «Үргэлжэ кадастрай ажалай дүнгөөр ЕГРН-дэ хилэнүүд тухай мэдээнүүдэй лаблагдаһан хүдэлэсэгүй зөөрийн тоо», «Буряад Уласай хуурин газарнуудай хамтын тооһоо газарай зурагай ажал бээлүүлһэн хуурин газарнуудай хуби» гэхэн нютаг можын түсэлэй харуулалтануудые туйлаха аргаар ажал үнгэргэгдэдэг.

4. Гүрэнэй зөөрийн ашаг үрэтэй хүтэлбэри хангалга.

«Гүрэнэй зөөрийн ашаг үрэтэй ударидал хангалга» зорилго туйлалга «Уласай зөөри үмсэлэлгэ тухай абтаһан шийдхэбэринүүдэй ба ашаглалгын баталагдаһан хэлсээнүүдэй хуби бага ба дунда олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ ба нийгэмэй шэглэлтэй аралжаанай бэшэ эмхинүүдтэ олгохын тулада зорюулагдаһан уласай зөөрийн багсааһан түсэбтэ оруулагдаһан объектнүүдэй бүхы тоодо уласай зөөри үмсэлэлгын тухай абтаһан шийдхэбэринүүдэй хуби», «Панхарууталгын хэрэгүүдээр шүүлтын газарнуудта Буряад Уласай эрхэ ашаг хамгаалха талаар эрхэ түлөөлэлгын бээлүүлэгдэһэн үритэнэй хуби, баримта бэшэгүүдэй Яаманда дамжуулагдаһан үритэнэй бүхы тооһоо» зэргэ харуулалтануудаар харуулагдадаг Буряад Уласай эд зөөрийн ба газарай харилсаануудай», 100 хубийн хэмжээндэ тогтоогдоһон, мүн «Уласай зөөри бариха талаар гаргашалха уялгануудые дүүргэлгын хангагдаһан объектнүүдэй хуби» гэхэн хэмжээндэ - 100 хуби.

5. Буряад Уласай хүдэлэсэгүй зөөрийн кадастрын үнэ сэн нийгэмэй-эдэй засагай мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ таарама хэмжээндэ дэмжэлгэ, тэрэ «Гүрэнэй кадастрын сэгнэлтэдэ орохо ёһотой Росреестрэй Тоолборидо оруулагдаһан хүдэлэсэгүй зөөрийн тооһоо кадастрын үнэ сэнтэй хүдэлэсэгүй зөөрийн хуби» гэхэн харуулалта 100 хубийн хэмжээндэ

туйлалтаар тодорхойлогдодог (хүдэлэсэгүй зөөрийн бүхы объектнүүд кадастрын үнэ сэнтэй).

6. Эд зөөрийн ба газарай харилсаануудай талаар гүрэнэй ниитэ нэгэн бодолго Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ зохёон бэлдэлгэ ба бээлүүлгэ.».

1.2.1.2. 3-дахи дотор хэсэгэй 6-дахи пунктын нэгэдэхи абзац удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«6. «Эд зөөрийн ба газарай харилсаануудай талаар гүрэнэй ниитэ нэгэн бодолго Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ зохёон бэлдэлгэ ба бээлүүлгэ»:

1.2.2. 1-дэхи хабсаргалтада:

1.2.2.1. 1-дэхи пунктда «аймагуудай ба хотын тойрогуудай» гэхэн үгэнүүдые «аймагуудай, хотын ба нютагай засагай тойрогуудай» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.2.2. 6-дахи пунктын гурбадахи ба зургаадахи абзацуудта «аймагай (хотын тойрогой)» гэхэн үгэнүүдые «болбосоролой» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.3. 2-дохи хабсаргалтын 8.3-дахи пунктда «Оросой Холбоото Уласта нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн 2003.10.06-ай №131-ФЗ Холбоото Уласай хууляар» гэхэн үгэнүүдые «ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн 2025.03.20-ой №33-ФЗ Холбоото Уласай хууляар» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.4. 4-дэхи хабсаргалтада:

1.2.4.1. 1-дэхи пунктда «нютагай засагай байгууламжануудай» гэхэн үгэнүүдые «нютагай засагай аймагуудай, хотын ба нютагай засагай тойрогуудай» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.4.2. 7-дохи пунктын гурбадахи ба табадахи абзацуудта «аймагай (хотын тойрогой)» гэхэн үгэнүүдые «болбосоролой» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.4.3. 15-дахи пунктын гурбадахи абзацта «албан зургаанай зорилгото программануудай,» гэхэн үгэнүүдые хаһаха.

2. Тус тогтоол албан ёһоор толилогдоһон үдэрһөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшын
уялга дүүргэгшэ**



В. Мухин

Эд зөөрийн ба газарай харилсаануудай яаман түлэб дурадхаа утаһан 21-34-56